

ВИСОКИ САВЕТ ТУЖИЛАШТВА**БЕОГРАД**

Подносилац: **БРАНИСЛАВ ТАТИЋ** из Зрењанина

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РАДА ВИШЕГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ЗРЕЊАНИНУ

уз пријаву на јавни конкурс за избор главног јавног тужиоца

Више јавно тужилаштво у Зрењанину према свом територијалном простирању спада у највећа јавна тужилаштва у Републици Србији. Наиме, према својој месној надлежности, Више јавно тужилаштво у Зрењанину се простира на три управна округа – Средњобанатски управни округ, Севернобанатски управни округ и Јужнобачки управни округ, те покрива два града – Зрењанин и Кикинду, као и шест општина - Житиште, Нову Црњу, Нови Бечеј, Сечањ, Нови Кнежевац, Чоку и Бечеј.

Носиоци јавнотужилачке функције у Вишем јавном тужилашству у Зрењанину поступају пред Вишим судом у Зрењанину, што значи да поступају у предметима за кривична дела за која је као главна казна предвиђена казна затвора преко десет година, као и за друга кривична дела предвиђена Законом о уређењу судова, у која спадају између осталог и одређена кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, па тако и кривично дело Трговина људима из чл. 388. Кривичног законика. Поред тога, поступање пред Вишим судом у Зрењанину подразумева и поступање у кривичном поступку према малолетним учиниоцима кривичних дела, с обзиром да је јавни тужилац једини овлашћени тужилац за предузимање кривичног гоњења малолетних учинилаца кривичних дела.

Поред наведеног, јавни тужиоци Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину спроводе истрагу за кривична дела из надлежности овог јавног тужилаштва, те поступају у предистражном поступку у којем свакодневно сарађују са полицијским службеницима из три полицијске управе – ПУ Зрењанин, ПУ Кикинда и ПУ Нови Сад (ПС Бечеј).

Најзад, потребно је указати да је Више јавно тужилаштво у Зрењанину непосредно више јавно тужилаштво у односу на три основна јавна тужилаштва – Основно јавно тужилаштво у Зрењанину, Основно јавно тужилаштво у Кикинди и Основно јавно тужилаштво у Бечеју.

Имајући све наведено у виду, очигледно је да се носиоци јавнотужилачких функција, као и Више јавно тужилаштво у Зрењанину у целини, у свом свакодневном раду и поступању, суочавају са бројним и разнородним изазовима.

Пре свега, када је у питању кадровска опремљеност Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину, у Вишем јавном тужилаштву у Зрењанину је систематизовано пет радних места за јавне тужиоце, од којег броја је тренутно попуњено четири јавнотужилачких радних места. Имајући у виду све горе побројане надлежности Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину, очигледно је да је наведени број премали, те да га је потребно повећати, посебно имајући у виду приоритете у раду овог јавног тужилаштва, о чему ће бити више речи доле.

Техничка опремљеност једног државног органа у 21. веку увек је горуће питање. Стога треба настојати да се средства за рад, посебно рачунари, који су заменили раније незаобилазне машине за куцање, као и рачунарски програми, обнављају у краћим циклусима него што је то био случај до сада.

Што се тиче стручне опремљености, Више јавно тужилаштво у Зрењанину спада у искуснија јавна тужилаштва. У питању су јавни тужиоци са дугогодишњим, неки и са вишедеценијским радом у овом државном органу, тако да би се у овом сегменту унапређење рада огледало у томе да се јавни тужиоци подстичу да своје искуство преточе и у писане радове, који би били објављивани у билтенима јавних тужилаштва и другим гласилима, као и у томе што би још већи број јавних тужилаца био укључен у рад семинара, конференција и радионица, на којима би се упознавали и размењивали мишљења о новим правним установама и правним ставовима. Сматрам да би у том погледу било корисно да на наведеним скуповима, поред јавних тужилаца, у већој мери буду присутни и представници судова, као и полиције, како би се корисна нова знања и искуства што пре и у што већој мери имплементирала у пракси.

Најзад, када су у питању приоритети у раду Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину, сматрам да би тежиште требало ставити на следеће:

- сузбијање трговине људима,
- превенција малолетничке делинквенције и
- превенција породичног насиља.

Наиме, опште је позната чињеница, коју ће свака темељна анализа лако потврдити, да су сва три наведена облика криминалитета последњих година веома актуелна, ако не и у порасту. Сам законодавац је препознао ову чињеницу, када је у свом домену реаговао увођењем нових казни и поштравањем постојећих. те сматрам да се и јавна тужилаштва требају надовезати на таква настојања, на тај начин што ће у свом поступању, пре свега путем подношења предлога суду у погледу врсте и висине казне,

као и изјављивањем жалби због кривичне санкције, настојати да се казнена политика поштри, посебно када су у питању кривична дела са елементима насиља.

Када је у питању превенција, сматрам да јавно тужилаштво у свом свакодневном раду, иако му то није примарна функција, лако може наћи простора и за превентивно деловање, те да ту прилику не сме пропустити. Наиме, имајући у виду да је јавни тужилац, као руководиоца преткривичног поступка, после полиције, први орган који се обавештава о одређеном догађају, сматрам да и уколико нема елемената кривичног дела, јавни тужилац може и треба да предузме одређене превентивне кораке. У том смислу, јавни тужилац се у данашње време не сме задовољити својом „зачауреном“ улогом органа гоњења, већ треба да настоји да оствари и унапреди сарадњу и са другим државним органима и установама, као што су центри за социјални рад, просветне установе, инспекцијски органи, како би сваки од ових органа и организација предузео потребне кораке из свог домена.

Тако, на пример, уколико је реч о вршњачком насиљу, које је нажалост последњих година у већем порасту, чак и ако су у питању деца, јавни тужилац може захтевати да се о догађају обавесте и школа, надлежни орган старатељства, те надлежно основно јавно тужилаштво, како би свако у свом домену предузео одређене мере и радње управо са циљем да се такви догађаји убудуће не понове (основно јавно тужилаштво у односу на родитеље, одн. старатеље детета, уколико су се стекли услови за то). Конкретно, када је у питању Више јавно тужилаштво у Зрењанину, таква пракса је већ заживела, те убудуће треба настојати да се иста одржи и унапреди, пре свега у сарадњи са поступајућим полицијским службеницима.

Такође, када је у питању породично насиље, али исто тако и у свим случајевима где постоји жртва кривичног дела, јавни тужилац је позван да се стара о томе да се истој омогуће сва права предвиђена позитивним законодавством, пре свега Закоником о кривичном поступку, као и међународним стандардима. Нема никакве дилеме да када су у питању жртве које с обзиром на свој узраст, животно искуство, пол и др. спадају у посебно рањиве категорије оштећених лица, у кривичном поступку морају имати статус посебно осетљивог сведока, те је на јавном тужиоцу да током читавог поступка настоји да се према таквој жртви кривичног дела поступа у складу са тим статусом, а посебно да се кад год је то могуће, избегне њена тзв. „секундарна виктимизација“. Конкретно, када је у питању Више јавно тужилаштво у Зрењанину, посебно рањивим категоријама сведока се још у фази истраге додељује статус посебно осетљивог сведока, те се испитивање таквих сведока врши путем техничких средстава за пренос слике и звука. Сматрам да би за убудуће требало настојати да се број просторија Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину увећа за још једну, која би била на одговарајући начин опремељена, те искључиво намењена за боравак посебно осетљивих сведока током испитивања.

Исто то важи и за жртве трговине људима. Ово кривично дело по својој природи, начину извршења и последицама, свакако спада у најтежа и најбруталнија кривична дела које познаје наше кривично законодавство, за које су предвиђене и високе казне. Па ипак, наведено кривично дело се врши, те је у пракси Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину било више предмета где су жртве биле малолетне, па чак и деца или пак људи и жене у зрелим годинама, али у драматичној тзв. социјалној потреби, без средстава, па понекад и простора за живот, што их је претворило у идеалне жртве трговине људима. Како би се сузбијала ова изузетно негативна појава и кривичноправни феномен, у јавним тужилаштвима, а исто тако и у полицији, формирани су тимови и одређени полицијски службеници, одн. јавни тужиоци као „контакт тачке“, које ће у сваком тренутку бити на располагању уколико се појави сумња на трговину људима. Конкретно, када је у питању Више јавно тужилаштво у Зрењанину, сматрам целисходним да се, поред већ одређеног јавног тужиоца који већ поступа као наведена „контакт тачка“, барем још један јавни тужилац обучи за поступање у овим предметима, како би се ефикасност рада у овом погледу још више унапредила. Поред тога, сматрам да би и у случајевима трговине људима, као што је то случај када је у питању породично насиље, требало одржавати на недељном нивоу конференције случаја, на којима би поред јавног тужиоца и поступајућег полицијског службеника, те представника Центра за заштиту жртава трговине људима, са којима Више јавно тужилаштво у Зрењанину има дугогодишњу, искрену и плодну сарадњу, по прилици учествовао и радник надлежног центра за социјални рад, као и психолог.

Имајући све наведено у виду, сматрам да поред несумњиво добрих резултата рада Вишег јавног тужилаштва у Зрењанину, постоји простор да се тај рад још више унапреди, а на темељу заједничких циљева и квалитетне сарадње свих државних органа и других институција, посвећених смањењу вршења кривичних дела у наредном периоду.

Бранислав Татић

